

TED ANKARA KOLEJİ VAKFI ÖZEL LİSESİ

ULUSLARARASI BAKALORYA DİPLOMA PROGRAMI

TÜRKÇE A DERSİ UZUN TEZİ

BİREYİN KAÇIŞI

Danışman Öğretmen: Başak İNGİN

Öğrencinin Adı: Yağmur

Öğrencinin Soyadı: Öztoklu

Diploma Numarası: 1129-0139

Sözcük Sayısı: 2972

Araştırma Sorusu: Ferit Edgü'nün "Kaçınlar" adlı yapıtında odak figürü "kaçış"a sürükleyen etkenler ve kaçışın sonuçları nasıl işlenmiştir?

ÖZ (ABSTRACT)

Uluslararası Bakalorya Diploma Programı, Türkçe A dersi kapsamında hazırlanan bu tez çalışmasında Ferit Edgü'nün kaçış izleği çerçevesinde, bireyin içinde bulunduğu topluma kendini yabancı hissetmesi ve toplumdaki uzaklaşarak yalnızlaşması sürecini konu edinen “**Kaçınlar**” adlı yapıtı incelenmiştir. Tezin amacı, odak figürü içinde bulunduğu toplumdaki kaçmaya, yalnızlaşmaya iten etkenleri tespit etmek ve bu etkenlerin birey üzerinde doğurduğu sonuçları ayrıntılı bir şekilde inceleyip ortaya koyabilmektir. Çalışmanın amacı doğrultusunda, odak figürün içinde bulunduğu durum ve ruh hali incelendiğinde, kişinin aile yaşantısının, düzensiz hayatının ve kişilik özelliklerinin, bireyin kaçışının başlıca etkenleri olduğu ve bireyin bu etkenlerden dolayı, insanlara olan güveninin neredeyse tamamen yok olduğu, hayatının anlamını yitirdiği ve çevresinden giderek uzaklaşarak içine kapandığı, sonucuna varılmıştır. Bu doğrultuda çalışmanın giriş kısmında odak figürü kaçışa sürükleyen etkenler nedenleriyle birlikte değerlendirilmiş, gelişme kısmında bu etkenlerin birey üzerinde doğurduğu sonuçlar, bireyin kaçış ve yalnızlaşma süreci ayrıntılı bir şekilde incelenmiş, sonuç kısmında ise bahsedilen etkenler ve kaçış sürecinin birey üzerinde yarattığı köklü değişikliklerden bahsedilmiştir. Çalışmada ikincil kaynaklara başvurulmamış, tüm değerlendirmeler ve çıkarımlar yapıt aracılığıyla ortaya konulmuştur.

Sözcük Sayısı: 165

İÇİNDEKİLER

1.	GİRİŞ	4
2.	BİREYİ KAÇIŞA SÜRÜKLEYEN ETKENLER VE SONUÇLARI.....	5
2.1.	İLİŞKİLER	5
2.1.1.	Aile İçi İlişkiler	5
a.	Anne Figürünün Bireyin Kaçışına Etkisi	5
b.	Baba Figürünün Bireyin Kaçışına Etkisi	7
2.1.2.	Yakın Çevreyle Olan İlişkiler	8
2.2.	DÜZEN YOKSUNLUĞU	9
2.3.	KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ	10
2.3.1.	Güvensiz ve Kuşkucu Olma	11
2.3.2.	Hayata Karşı Edilgen Bir Tavrı Takınma	11
2.4.	SONSUZ BİR KAÇIŞ.....	13
3.	SONUÇ.....	15
4.	KAYNAKÇA.....	16

Araştırma Sorusu: Ferit Edgü'nün **“Kaçkınlar”** adlı yapıtında odak figürü *“kaçış”*a sürükleyen etkenler ve kaçışın sonuçları nasıl işlenmiştir?

1. GİRİŞ

Ferit Edgü'nün **“Kaçkınlar”** adlı yapıtında, odak figür üzerinden bir *‘kaçış öyküsü’* anlatılmaktadır. Ailesinden, insanlardan, kendinden ve hayattan kaçan odak figürü bu kaçışa iten etkenler kendisinin yaşamı, ailesi ve sosyal ilişkileri bağlamında okura aktarılmıştır. Odak figürün içinde bulunduğu durum çalışmamızda neden ve sonuçlarıyla değerlendirilirken öncelikle bireyin içinde yer aldığı toplumsal yapılanma içindeki konumu, yaşam algısı, aile ve sosyal çevresi ile olan ilişkileri irdelenmiştir. Çalışmada bireyi *“kaçış”*a sürükleyen etkenlerin bireysel ve toplumsal birtakım nedenlere dayalı olduğu saptanırken bireyin toplumsal yapılanma içinde ne derece önemli bir yere sahip olduğu, bununla birlikte bireye uzak ya da yakın toplumsal yapılanmaların kişi üzerinde ne derece etkin bir güç olduğunun da altı çizilmiştir.

“Kaçkınlar”ın odak figürü, büyük oranda aile olgusunun ve aile içindeki yaşantının şekillendirdiği bir *“kaçak”* bireydir. Evli olmasına rağmen bir doktor ile ilişki yaşayan anne ve bunu bilmesine rağmen duruma itiraz etmeden yaşamına devam eden baba figürü, ailenin içinde bulunduğu bu gerçeklik, odak figürün gerek yaşam algısını, gerek sosyal ilişkilerini ve en nihayetinde de kaçışını etkileyen en önemli faktördür.

Yaşam karşısında edilgen bir duruşu olan odak figürün insanlarla ilişkisi yok denecek kadar azdır. O, çalışmada irdeleyeceğimiz etkenlerden dolayı yalnız kalmış, yalnızlığı tercih etmiş ve kaçışa sürüklenmiş bir bireydir. Yalnızlığın getirdiği derin düşünceler bazı küçük şeyleri bile gözünde büyütüp, içini kemirmesine yol açar. Yapıt ilerledikçe bu küçük şeylerin getirdiği korkular da ilerler ve büyür. Yapıtın sonunda boş vermişlik içerisinde bu hayatta kendisine göre anlamlı hiçbir şeyin olmadığını ve olamayacağını fark eden ve aynılığa karşı

beslediği nefretin sonunun hiçbir zaman gelmeyeceğini anlayan odak figür çareyi bir daha dönmek şartıyla gitmekte, içinde bulunduğu yaşamdan kaçmakta, yani ölümdedir.

Çalışmanın amacı, yapıtın odak figürünü “kaçış”a sürükleyen etkenleri ve bu kaçışın sonuçlarını, yapıtta anlatılan birey-toplum ilişkisini ve bireyin toplum içinde nasıl bir yere, konuma sahip olduğunu göz önünde bulundurarak ortaya çıkarmaktır.

2. BİREYİ KAÇIŞA SÜRÜKLEYEN ETKENLER VE SONUÇLARI

2.1. İLİŞKİLER

Odak figürü kaçışa sürükleyen etkenlerin başında onun aile ve yakın çevresiyle kurduğu ilişkileri gelir. Kişinin kimliğini ve yaşam algısını belirleyecek olan bu ilişkilerdeki aksaklık ve uyumsuzluklar odak figürü de sosyal yaşam içinde yalnız, uyumsuz, kuruntulu ve güvensiz bir birey haline getirmiştir. Odak figürü derinden etkileyen ve bir anlamda onun yok oluşunu, kaçışını yaratan bu temel etkeni “*aile içi ilişkiler*” ve “*yakın çevreyle ilişkiler*” olmak üzere ikiye ayırmak mümkündür.

2.1.1. Aile İçi İlişkiler

Anne ve baba figürünün kişi için taşıdığı değer, bu iki kişi arasındaki ilişki biçimi odak figürün yaşam algısı ve kaçışındaki en önemli faktördür. Bu iki insanın farklı biçimlerde kişiyi yalnızlaştırdığı, umutsuzluğa sürüklediği ve kaçışına etki ettiği görülür.

a- Anne Figürünün Bireyin Kaçışına Etkisi

Odak figürün annesinin, babasını, aile dostlarından, yakın çevreden Doktor Fazıl Bey ile aldatması ve odak figürün bu duruma defalarca şahit olması, aile içindeki güven bağını zedeleyen bu durum, öncelikle odak figürün anneye olan inancını sarsar, sonrasında ise aile

olgusuna bakışını olumsuz yönde etkiler. Bireyin yalnızlaşmasında ve bir kadınla sağlıklı bir ilişki kuramamasında annenin kişi üzerinde yarattığı olumsuz etkinin izleri vardır.

“Annem doktor gelince nasıl değişiyor. Fazıl Bey gelince. Ben odama girerim. Dışarı çıktığımda yatak odasının camında kara görüntülerini görürüm. Fazıl Bey benden korkar. Küçüktür benim yanımda. Ürkektir. Gülümserdir. Her zamankinden çok doktordur. Sokak kapısını kapar çıkarım. İkisi de bu sesi – kapanan kapıyı- beklerler. Ben adımımı dışarı atar atmaz yalnızdırlar artık. Dünyada yalnızdırlar.” (Edgü, 51)

Odak figürün zihnindeki kadın imajı annesinin güvensizlik hissi veren davranışlarından dolayı zedelendiğinden bu noktadan sonra kadınlarla olan ilişkilerinde çok temkinli davranmış, sağlam temele, güvene dayalı bir birliktelik kuramamış, sürekli aldatılma şüphesi içinde olmuş ve hatta kadınlara karşı nefret beslemiştir. Bu nefret ve güvensizlik odak figürün yapıtaki ‘Aysel’ karakteri ile birlikte olduğu zamanlarda görülür:

“Göz göze geldik. Gülümsedi. İstek. Bizim bütün anlaşmazlıklarımızı aşan işte bu bir gülümseyişle, bir bakışla açığa vurulan bir istekti. Tek bağ. Zaten şuna karar vermiştim: insanlar arasındaki sevgi de, dayanışma da gün gelip yitiyordu. Bundan böyle, bizleri birbirine bağlayan bağlar da gün geçtikçe kopacak, bütün değerleri büsbütün kokuşacaktı. Bir takım çıkarılardan doğan aşağılık, sahte bir ilişki kalacaktı.” (Edgü, 36)

Görüldüğü gibi annenin babayı aldatıyor olması, aile içindeki bu güvensiz ortam odak figürün aileden, kadınlardan kaçışına ve bu değerlere karşı inancını yitirişine neden olmuş, o kişinin sağlıklı ilişkiler kurmasını engellemiş, onu toplum içinde yalnız ve mutsuz bir birey haline getirmiştir.

b- Baba Figürünün Bireyin Kaçışına Etkisi

Odak figürün kendini aile içinde mutsuz ve güvensiz hissetmesinin bir diğer nedeni de babasıdır. Odak figür, karısının onu aldattığını bildiği halde bu duruma ses çıkarmayan babasına karşı da içten içe yoğun bir nefret besler. Onun bu durumu kabullenmesi kişinin imgelemindeki “baba” figürünü yerle bir etmektedir: *“Evet, onun ölümünü istemiştim. Babamın. Bunu çekinmeden söylüyorum. Nedeni o zamanlar belliydi. Ama bunu dile getirmekten kaçınıyordum. Kaçındığımı söyleyebilirim. Kendim için.”* (Edgü, 65)

Babanın bu derece yetersiz olması odak figürü “babalık” olgusu üzerine de düşündürmüştür. Odak figür büyük bir yanlışa ses çıkarmadan boyun eğen babaya kızgınlıkla birlikte nefret de duyar. Kişinin asıl nefreti babanın edilgenliğine olmakla birlikte odak figür babasının bu haline içten içe öfke duyar, babası gibi olma, zamanla babasının konumuna gelme düşüncesinden de dehşet duyar:

“Babam ancak kendinin duyabileceği bir kısıklıkla, Tüm bunlara senin için dayandım, dedi. Duydum. Bunun gerisini söylemediklerini de duyar gibi oldum. Benim için... Yalnız benim için mi? Benimse elimden bir şey gelmiyor. Ben başkası olmak istemiyorum.” (Edgü, 62)

Odak figürün nefreti babasının aldatılma karşısındaki tepkisizliği ve edilgenliğine dair olmakla birlikte “aynılık” haline de karşıdır. İnsanların yaşamlarını bildikleri biçimde, olduğu gibi sürdürebilmek uğruna hayatlarını etkileyecek büyük olaylara dahi tepkisiz kalıp “aynı”lığını korumaya çalışmaları odak figüre çok anlamsız ve korkutucu gelmektedir.

Ailedeki güvensizlik ortamı odak figürü “anlamsızlık” olgusu üzerine düşündürmüş, zamanla yaşamının bir anlamı olup olmadığını sorgulamasına, yaşam gerçekliğinin aslında anlamsız

bir süreç olduğunu düşünmesine ve bu konuya kendini ister istemez kaptırarak giderek herkesten uzaklaşmasına, yalnızlaşmasına sebep olmuştur:

“Çözümlemez sıkıntılarımı alıp bu vurdumduymazların acı gösterilerinden, yakarmalarından uzak, ne, ne istediğini bilen, ne, ne istemediğini bilen, karmakarışık durumda, kendimle baş başa, kendi kendimi kurtarmanın yollarını arayacaktım.” (Edgü, 67)

Aile içindeki bu soğuk, yalanlarla dolu ortam odak figürün kadınlardan, babalık ve annelik olgusundan, aile sıcaklığından uzaklaşmasına neden olmuştur. Kendi içinde, kafasında kurduğu düşüncelerde, bu olayların üstesinden gelmeyi başaramayan birey, çareyi tüm bu olgulardan kendisini uzaklaştırmakta, kaçmakta bulmuştur.

2.1.2. Yakın Çevreyle Olan İlişkiler

Odak figür sosyal yaşamda güçlü ilişkilere sahip bir birey değildir. Yalnız ve içine kapalı bir yaşam süren odak figürün Aysel isimli bir kadınla olan arkadaşlığı dışında sosyal yaşamı neredeyse yoktur. Bu yalnızlık odak figürün hislerini ve düşüncelerini hep içine atmasına, sadece kendinden ibaret bir hayat sürmesine neden olmakta, onu yalnızlaştırmaktadır. Bu yalnızlık hali bir süre sonra kişiyi insanlardan kaçmaya, yalnızca hayal ve düşünceleriyle yaşamaya itmiştir: *“Biliyorum, bir insana inanabilseydim, bir insanı sevebilseydim (bu insan kendim bile olsa) her şey değişecekti. Ama ya o insan yoktu ortalarda. Ya da o inanç-o günlerde.” (Edgü, 31)*

Aysel, odak figürün tam olarak asla sahiplenemediği, bir yandan aşağıladığı bir yandan da kopamadığı önemli bir yardımcı figürdür. Odak figürün kadınlar hakkındaki annesinin etkisiyle oluşan olumsuz fikirlerini Aysel’le olan ilişkisinde görebilmek mümkündür. Aysel’le istediği biçimde bağ kuramayan ve bu yüzden mutsuz ve yalnız kalan birey, kadınlardan böylelikle uzaklaşmış olur: *“Keşke, görmezlikten gelseydim, dedim içimden. İşte karşımda*

oturuşu, sürekli bakışı, varlığı sıkıyor beni. Neyse çabuk çabuk içeyim de kurtulayım. Ondan ve kendimden. Ve düşüncelerimden.” (Edgü, 36)

Odak figürün sosyal hayattaki edilgenliği, onu kendi kendine yaşamaya alıştırmış ve başkaları ile sürekli bir ilişki içerisinde olmasını engellemiştir. Odak figür bu engeli kaldırmak için gerekli olan cesareti de annesinin üzerinde bıraktığı ‘güvensizlik’ etkisi ile kaybetmiştir. Giderek insanlardan –özellikle kadınlardan- uzaklaşmış, yalnızlaşmış ve Aysel karakteri ile olan sığ birlikteliği hariç başka birisi ile ilişki kurmaktan kaçınmıştır.

2.2. DÜZEN YOKSUNLUĞU

Odak figürün sosyal yaşamda ilgilenilecek bir şeyi neredeyse yoktur. Yapıtta, kişinin bir işi olduğundan söz edilmez, arkadaş ortamından bahsedilmez. Odak figür sevgi ve saygıya dayalı bir aile düzeni içinde büyümediği gibi sosyal ilişkilerde de belli bir düzen ve birliktelik yakalayamamış, bu düzensizlik karşı cinsle olan ilişkilerinde de kendini göstermiştir. Odak figür evinin içinde, hayalleri, düşünceleri ve takıntılarıyla birlikte yalnız bir yaşam sürer. O, somut, gerçek hayata dair bir meşguliyeti olmadığı için yaşam hakkında fazlasıyla düşünme, kendince çıkarımlar ve değerlendirmeler yapma olanağı bulur. Yaşamı yalnızlık ve umutsuzluklarla örülü odak figür için bu süreç aslında epey yorucudur. Kaygılarla ortaya çıkan yalnızlık, korku ve öfke halleri bireyi mutsuzluğa ve neredeyse kendi varlığından kaçışa sürükler:

“SANDALYELER, sandalyeler, masa, yatak, yorgan, tıks-tıks darmadağın... Odaya girer girmez üstüme üstüme gelmeye başlıyorlar. Yorgunum. Her gece bu sanrı. Faresiyle, Aysel’iyle, Josef’iyle, Hasan’ıyla, üstüme çullanan bu pis, bu çürümüş eşyalarıyla, polisiyle, yargıcıyla her gece karşımdalar. Her gece daha kalabalık. Her gece daha dayanılmaz.” (Edgü, 47)

Düzensizliğin ve yalnızlığın getirdiği derin ve karmaşık düşünceler odak figürün küçük, gündelik ayrıntıları bile gözünde büyütmesine yol açar. Yaşamla bir anlamda başa çıkamayan ve çeşitli yalnızlıklar ve uyumsuzluklarla ruhsal dengesini bozan odak figür her şeyi gözünde büyüten, kuşkucu, korkak bir ruh haline bürünür. Yaşama dair en küçük ve gündelik sorunlar dahi onun içini kemirir.

Örneğin odasına giren bir fareyi öldürme planları yapan odak figür, bu konuda da sürekli yenilgiyle karşılaşır. Ne denerse denesin farenin tıkırtılarını kulaklarından bir türlü gitmek bilmez:

“Odama uğrayamaz olmuştum. Işıktan kaçır, diye düşünüp gündüzleri uyumaya “çalıştım. Oysa onun için bu oda içinde, gecenin ya da gündüzün bir ayrımı yoktu. Son devrin savaşları gibi, diye düşündüm. Bense teslim bayrağını çeken bir bölük kumandanıydım. Bölüğü olmayan. Kendinden başka hiçbir şeyi olmayan.” (Edgü, 30)

Bu durum odak figürün ruhsal durumunu olumsuz etkilemekte ve yapıtta onun korkularının simgesi haline gelecek biçimde kullanılmaktadır. O, ne yaparsa yapsın farenin tıkırtılarını hep duyacak ve yaşama dair duyduğu tedirginlik git gide artacaktır.

2.3. KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ

Odak figürün kişilik özellikleri, onu kaçışa sürükleyen, yapıt boyunca belirgin bir şekilde gözlenebilen etkenlerdendir. Odak figürün insanlara karşı kuşkucu ve hayata karşı edilgen hali onun yaşam algısını olumsuz yönde etkilemiş, yaşamının kendisi için ne kadar anlamsız olduğunu, varlığının da pek bir değer taşımadığını düşünmesine sebep olmuştur. Odak figürün bu düşünceleri onu etrafında olup bitenlerden uzaklaştırmış, kendi kendine, edilgen ve tedirginliklerle dolu bir yaşantı sürmesine yol açmıştır. Odak figürün kaçışa sürüklenmesine etkin bir şekilde yardımcı olan kişilik özelliklerini yukarıda bahsedildiği gibi “Güvensiz ve

Kuşkucu Olma” ve “Hayata Karşı Edilgen Bir Tavır Takınma” olarak ikiye ayırmak mümkündür.

2.3.1. Güvensiz ve Kuşkucu Olma

Odak figürün sevgisiz ve yalanlarla dolu bir ortamda büyümesi, onun etrafındaki insanlara karşı bir savunma mekanizması geliştirmesine ve hayatı boyunca hiç kimseye tam olarak güvenememesine sebep olmuştur. Birisini tanımak uğruna kendi içinde çözmesi gereken ikilem -güvenmek ya da güvenmemek- onu zamanla yormuş ve kişinin içine kapanmasına sebep olmuştur. Yapıt boyunca hep karmaşık düşünceleri, bilinç altında taşıdığı yaşamsal sorunları ve yaratmış olduğu gerçekliği ile okura sunulan odak figürün düşüncelerindeki bu kargaşa ve düzensizlik, kişinin çevresinde yaşanan olaylara ve etrafındaki kişilere karşı duyduğu güvensizlik hissi ve taşıdığı kuşkuyla bütünleşerek, odak figürün sosyal yaşamını sonunda yok etmiş ve onun gerçek bir dostluk, arkadaşlık kuramamasına, bununla beraber gerçek bir ilişki yaşayamamasına neden olmuştur:

“Yalnızlık, tiksinti, tüm bunlar insanlar içinde vardı. İnsanları anlayacak gene insanlardı. Senin verdiğin kurşunla seni öldürecek insanlar. Bir odada sıkılmadan karşı karşıya oturabileceğin birileri. Birisi. Ben kalabalıkları istemiyordum.” (Edgü, 34)

Güvensizliğin ve kuşkuların getirdiği rahatsızlık ve tedirginlik hali odak figürün insanlara ve yaşama tutunamamasına sebep olmuş ve onu gerçek dünyadan kaçışa kaçınılmaz bir biçimde sürüklemiştir.

2.3.2. Hayata Karşı Edilgen Bir Tavır Takınma

Yaşamında, sosyal ilişkilerden yoksun olan ve doğru düzgün bir arkadaşlık ve birliktelik yaşayamayan odak figür, kendi kendine vakit geçirmeye bir anlamda zorunlu olarak alışmış

ve bu yaşam biçimini içselleştirmiştir. Zamanla yalnızlığa alışan kişi, toplum ile arasına zorunlu olarak bir mesafe de koymuş, başka bir deyişle bu mesafe birey ve toplum arasında kendiliğinden oluşmuş, hatta giderek artmıştır. Sakinliğe, sessizliğe, tek başınalığa zamanla alışan odak figür, toplumun kargaşasından ve baskısından böylelikle uzaklaşmış, bu uzaklık da onu yaşama karşı edilgen bir tavır takınmaya itmiştir.

Yapıtın kadın figürü Aysel’le birlikte bir lokantaya giden odak figür, epey zamandır insan içine çıkmadığı ve kalabalıklara karışmadığından çok uzak olduğu bu yapının içine birden düştüğü için uyum sağlamakta zorlanmış ve kendisine bakarak güldüğünü iddia ettiği bir adama herkesin içinde bağırmış ve bu uzamda uygunsuz hareketler sergileyerek ne derece “öteki ve yabancı” bir kişi haline geldiğini ortaya koymuştur. Odak figürün topluma karşı olan bu yabancılığının altında onun edilgenliği ve gerçek yaşamdan yalıtılmış bir yaşam biçimi içinde var olmaya çalışmasından kaynaklanır. Kendisinin dışında akıp giden hareketli yaşam odak figürün gözünü korkutmuş, o, bu gerçeklikten ürkmüştür. Uzun bir aradan sonra ilk kez toplum arasına karışmayı deneyen ve sonuçta yarattığı kargaşadan dolayı kendini karakolda bulan odak figürün edilgenliği gerçek yaşamın dinamizmi ile bağdaşmaz:

“Burada, böylesi bir hücrede uyanmam bana olağan gelmişti. Şaşırمامıştım. Ama şimdi kafamda bir soru: Nasıl getirdiler beni buraya? Niçin? Ne önemi var? diye karşı koydum bu sorulara da. Ne önemi var? Nasıl olsa... Odamdan ne farkı var buranın?” (Edgü, 38)

Uzun bir süre toplumdan kendini soyutlamış bir şekilde yaşayan odak figür zamanla bir boş vermişlik durumu içerisine girmiştir. Sosyal yaşama karşı pasif bir tutum sergilemesi onu insanî duygulardan uzaklaştırmış, kendi içinde hiçbir şeyin aslında çok da önemli olmadığını düşündüren bir düşünce dünyasına sokmuştur. Odak figür, yarattığı bu ‘boş vermişlik’ ve

' anlamsızlık' üzerine kurulu ruh dünyasını en çarpıcı biçimde hapisanede geçirdiği günlerde duyumsamış ve anlatıcı konumu ile de bu hal en etkili biçimde bu uzam içinde yansıtılmıştır:

“Onların suçlamaları benim için hiçbir anlam taşııyordu. Onlar birbirlerini suçluyor, hapsediyordu. Onların dünyasında bu suçlamaları haklı gösterecek nedenleri bulmaksa pek güç değildi. Şimdi burada ben olmasam bir başkası olacaktı.” (Edgü, 38)

Odak figür zamanla bu pasif, sosyal gereksinimlerden yoksun yaşantıya alışmış ve kendi düşünceleri içinde var olmaya, yaşamaya başlamıştır. Sosyal ilişkilere ayıracağı zamanı, yaşam hakkında düşünmek ve kendince çıkarımlar yapmak için kullanan odak figür, insan yaşamının doğası olan iletişimden giderek uzaklaşmış ve böylelikle git gide yalnızlaşmıştır.

2.4. SONSUZ BİR KAÇIŞ

Yapıtın sonlarına doğru odak figür, gerek babasının hastalanması ve sonrasında ölmesi ile evde oluşan olumsuz hava neticesinde ve gerekse hiçbir şey yapmadan oradan oraya anlamsız bir şekilde dolaşarak, kendini hayatın anlamsızlığıyla ilgili derin düşüncelere boğmasıyla giderek daha da fazla edilgenleşen yaşamı dolayısıyla, hayat karşısında tamamen çaresiz bir hal almıştır. Odak figür bu çaresizliğini ev halkına bağırarak, kafasını duvarlara vurmaya gibi şiddet içeren eylemlerle ortaya koymuş, -her ne kadar amacı bu olmasa da- bu hareketleriyle çevresindekilere aslında kendisinin yaşam karşısında ne derece çaresiz olduğunu ifade etmiştir.

Odak figürün şiddet içeren bu davranışları ve durağan, cansız, bununla birlikte derin, felsefi düşüncelerle dolu hayatının, psikolojisini çevresindeki insanlarca görülebilecek bir şekilde altüst etmeye başlaması üzerine, odak figür ailesi tarafından bir hastaneye sevk edilmiştir. Fakat burada geçirdiği süre, odak figürün yaşama dair düşüncelerine olumlu bir katkı sağlamamış, tam tersine hastanede kaldığı küçük oda onu boğmuş ve bu sıkışmışlık hissi odak

figürün hayata karşı bakışına yansiyarak onu gerçek yaşamdan daha da uzaklaştırmıştır: *“Işığt yaktım. Odanın içinde bir duvardan bir duvara gidip gelirken anlamsız, boş bir hayatı ardımda sürüklemekten ne elde ettiğimi sordum kendime.”* (Edgü, 79)

Hastanelerin sanılanın insanı hiçbir şeyden *“kurtarmadığını”* sadece herkesi aynılaştırıp, toplumun olmasını arzu ettiği, *“boş”*, tek tip bireyler haline getirdiğini düşünen odak figür, hastaneden çıkınca onu almaya gelen teyzesine biraz yalnız başına kalmak istediğini söyleyerek bir anlamda kendini derin bir yalnızlığa ve kendi kendilikle şekillenen bir yaşam biçimine itmiştir. Odak figür yalnız başına dolaşırken kendini gerçekten *“bomboş”* hissetmektedir. Bu boşluk içinde sallanan odak figür bir süre sonra evindeki odasına çekilip yine *“kendini, yaşamı ve varlığı”* düşünmeye başlamış, kendini hayatın bir yalan olup olmadığını sorgularken bulmuştur. Artık yaşamında ya da aklında elle tutulur hiçbir şeyi -bir geçmişini veya bir geleceğini bile- olmayan odak figür, sessizliğin, yalnızlığın ve aidiyetsizliğin hâkim olduğu bu ruh hali doğrultusunda sadece odasında otururken o an yapmak istediğini ne var ise onu yapmış ve adeta sonu olmayan bir çukura atlanmış gibi, kendini bir sonsuz kaçışa doğru bırakmış, avucuna doldurduğu uyku haplarını içerek intihar etmiştir: *“Çöken dünyamın yıkıntıları altında, kımiltısız, dümdüz, uzandığım gibi, öylece, kokmamı bekleyerek, devinmesiz, ama gene de doludizgin gidiyorum karanlığın içine.”* (Edgü, 81)

Bu değerlendirmelerin ışığında odak figürün, etrafında tüm canlılığı ve gerçekliğiyle akıp giden yaşamın içine dâhil olmayan, olmak da istemeyen, yaşamı ve bu yaşamın içinde kendi varlığını sürekli bir biçimde sorgulayan, hayatın anlamsız ve kendi ifade ettiği biçimde *“bomboş”* olduğunu düşünen bir kişi olduğunu söylemek mümkündür. Yaşamdan bu derece uzak olan odak figür içine karışmadığı yaşamdan uzaklaşmaya çalışmış, yalnız kendi varlığıyla örülü bir dünya kurmaya gayret etmiştir. Bununla birlikte bu kaçış da kendisi için yeterli olmadığında kişi çareyi sonsuz kaçışta, ölümden bulmuştur. Denilebilir ki yaşamdan bu derece uzak, mutsuz ve yalnız olan bir figürün sonunun bir yok oluş olması da kişinin anlam

yetersizliğiyle dolu olan yaşam algısının ve bu sürecin doğal bir sonucudur. Mutsuzluk, anlamsızlık, çaresizlik ve yalnızlık odak figürü gerçek yaşamdan koparmış, onu insanlardan uzaklaştırmış ve en nihayetinde de ölüme sürüklemiştir.

3. SONUÇ

Ferit Edgü'nün "**Kaçkınlar**" adlı yapıtında odak figür üzerinden ele alınan ve yapıtın ana izleğini oluşturan "*kaçış*" ve "*yabancılaşma*" olguları "*birey-toplum ilişkisi*", ve "*aidiyetsizlik*" kavramları ile birlikte ele alınmıştır. Buradan yola çıkarak, bu tez çalışmasında Ferit Edgü'nün "**Kaçkınlar**" adlı yapıtındaki odak figürün "*kaçış*" izleği altında toplumdaki uzaklaşması, bu kaçışın nedenleri olarak beliren "*Odak figürün aile içi ve yakın çevreyle olan ilişkileri, düzen yoksunluğu, kişilik özellikleri*" ve kaçışın sonuçları değerlendirilmiş ve yukarıda belirtilen nedenler doğrultusunda dış dünyadan kendini giderek soyutlayan ve içine kapanan odak figürün, gerek kendi içinde ve gerekse toplumsal yapıdaki yabancılaşması ele alınıp değerlendirilmiştir.

Annesinin, babasını bir doktor ile aldatması odak figürün insanlara, özellikle kadınlara, karşı olan güvensizliğinin ana kaynağı olmuş ve kendini insanlardan uzaklaştırarak yalnızlaşmasına sebep olmuştur. Yaşamda zaten belirli bir işi, bir uğraşı olmayan odak figür, kendisi ve yakın çevresi kadar etrafındaki diğer kişilere karşı da yabancılaşmaya ve onlardan git gide uzaklaşmaya başlayınca sürecin kaçınılmaz bir sonucu olarak bir kaçışa sürüklenmiştir. Bu kaçış süresince kendi içinde oluşturduğu anlamsızlıkların, boş vermişliklerin ve bazen de korkuların barındığı dünyasında kendini düşünmeye adanmış ve düşüncelere kapıldığı her an daha da yalnızlaşmıştır.

Yapıt boyunca odak figürün gerek Aysel'le olan ilişkisindeki başarısızlık ve bir sonuca ulaşamama ve gerekse kişinin kendi evinin dışında başka bir yerde rahat edememesinin, yaşadığı huzursuzlukların ve güvensiz kişilik yapısının etkisiyle bazı dış uzamlarda gösterdiği

birtakım uygunsuz davranışlar, odak figürün sahip olduğu kişilik özellikleri ile birleşerek onun topluma aslında ne kadar yabancı olduğunu, hemen hiç kimseyle uyuşmadığını ve uyuşamayacağını anlamasına sebep olmuş, bu durum da onun yalnızlığını ve kaçışını daha da güçlendirmiştir. Odak figür ne kadar çabalarsa çabalasın yaşama dair olan korkularını ve yabancılığını yenememiş, en sonunda kendi gerçekliğini kabul ederek bu gerçeklikten sonsuz bir kaçış bularak kendini bir yok oluşa sürüklemiş, yaşamını intiharla sonlandırmıştır.

4. KAYNAKÇA

Edgü, Ferit. Kaçkınlar. İstanbul: Sel Yayıncılık, 2009.